

Sygn. akt XIV C 1192/20 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 września 2020 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy XIV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia SR Agata Anna Borucka
-----------------	------------------------------

po rozpoznaniu w dniu 1 września 2020 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w B.

przeciwko M. K.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej M. K. na rzecz powoda (...) S.A. w B. kwotę 6.200,26 zł (sześć tysięcy dwieście złotych 26/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia zapłaty;
- umarza postępowanie co do żądania zapłaty kwoty 912 zł;
- zasądza od pozwanej M. K. na rzecz powoda (...) S.A. w B. odsetki ustawowe za opóźnienie od następujących kwot i dat:
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 26.08.2019 r.;
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 24.09.2019 r.;
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 25.10.2019 r.;
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 25.11.2019 r.;
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 24.12.2019 r.;
 - od kwoty 456 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07.08.2019 roku do dnia 27.01.2020 r.;
- w pozostałej części powództwo oddala;
- zasądza M. K. na rzecz powoda (...) S.A. w B. kwotę 1.370,95 zł (tysiąc trzysta siedemdziesiąt złotych 95/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nakazuje zwrócić powodowi (...) S.A. w B. ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy kwotę 6 zł tytułem nadpłaconej części opłaty.

Sędzia SR Agata Anna Borucka

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej M. K. kwoty 17.807,26 zł z odsetkami umownymi równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 7 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pozwana poprzez podpisanie weksla zobowiązała się do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. W dniu 7 lipca 2019 r. powód wezwał pozwaną do wykupu weksla.

W piśmie z 12 grudnia 2019 r. powódka przyznała, że w toku sprawy pozwana spłaciła kwotę 1.824,00 zł. Strona powodowa w tym zakresie cofnęła pozew zrzekając się w tym zakresie roszczenia i zasądzenia kosztów postępowania. Jednocześnie wniosła o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie.

Postanowieniem z dnia 28.01.2020 r. Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 1.824,00 zł.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie XIV Nc 7507/19 Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwana wniosła skutecznie sprzeciw od nakazu zapłaty wnosząc o oddalenie powództwa w całości, kwestionując legitymację strony powodowej i brak wymagalności roszczenia.

Pismem z dnia 03.08.2020 r. powód cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia o dalszą kwotę 912 zł, tj. łącznie o kwotę 2.736 zł.

Sąd skierował sprawę na posiedzenie niejawne a żadna ze stron nie wyraziła w tym zakresie sprzeciwu.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 26 września 2018 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z M. K. (pożyczkobiorcą) umowę pożyczki, na podstawie której udzieliła pozwanej pożyczki w kwocie 9.000 zł na okres 48 miesięcy, której zwrot miał nastąpić w 48 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 6 dnia każdego miesiąca kalendarzowego - po 456 zł, począwszy od 6 listopada 2018 r. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,90 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązana będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 7.571 zł i wynagrodzenia z tytułu skorzystania z tzw. (Twojego Pakietu) w kwocie 1.300 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi, które łącznie wyniosły 3.888 zł.

W punktach 1.1-1.6 części C umowy zapisano, że pozwana w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 7.571 zł decyduje się na skorzystanie z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego miała uprawnienie do odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do bezpłatnego obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania (pkt 8.1 lic. a części C umowy). Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana podpisała weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody: umowa po pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 15-20 akt, weksel wraz z deklaracją wekslową - k. 3,5 akt

Przed podpisaniem umowy pozwana nie została w ogóle poinformowana o warunkach tzw. Twojego pakietu, nie wiedziała więc, że może skorzystać z odroczenia płatności rat albo czasowego obniżenia rat. Pozwana nie została też poinformowana o wysokości wynagrodzenia prowizyjnego, wiedziała jedynie, że ma płacić po 456 zł miesięcznie przez okres 48 miesięcy.

Pozwana spłacała raty pożyczki z opóźnieniem - po terminie płatności. Przed wytoczeniem powództwa spłaciła kwotę 4.127 zł. Po wytoczeniu powództwa pozwana dokonała spłaty w łącznej kwocie 1.824 zł, a następnie jeszcze kolejne 912 zł. Łącznie spłaciła zatem 6.863 zł.

Pismem z dnia 7 lipca 2019 r. powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Poinformowała też o wypełnieniu weksla in blanco z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę sądową. Wskazała, że zadłużenie pozwanej wynosi 19.178,26 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 19.132,00 zł i odsetki za opóźnienie w płatności rat w wysokości 46,26 zł.

Powódka wezwała pozwaną do natychmiastowej zapłaty kwoty 19.178,26 zł. Na taką kwotę powódka wypełniła weksel in blanco wskazując termin płatności na 6 sierpnia 2019 r.

Dowody: wypełniony weksel - k. 3 akt, wypowiedzenie umowy pożyczki - k. 4 akt, dowody wpłat k. 57-58 pismo z dnia 12.12.2019 r. k. 13-14 i 03.08.2020 r. k. 47-58

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Na podstawie art. 15 zys1 pkt 2 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa (...)2 (Dz.U. 2020.875) Przewodniczący zarządził przeprowadzenie posiedzenia niejawnego w sprawie, a żadna ze stron się temu nie sprzeciwiła.

Ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe i oparł się na dokumentach zaofiarowanych przez stronę powodową albowiem dowody te korelowały ze sobą wzajemnie i nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności.

Powód dochodził należności na podstawie weksla i Sąd należność, dochodzoną na tej podstawie, wskutek dokonanej oceny prawnej, uwzględnił jedynie częściowo.

Na wstępie rozważań zacząć należy od zdefiniowania charakteru weksla. Wśród jego cech na czoło wysuwa się abstrakcyjność. Polega ona na oderwaniu weksla od stosunku podstawowego, co oznacza, że brak, nieważność lub wadliwość stosunku kausalnego nie ma wpływu na ważność zobowiązania wekslowego. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego Wyd. Prawn. 1994 k. 15; T. Borkowski Prawo wekslowe w praktyce k. 15). Przejawem abstrakcyjności weksla jest zatem niedopuszczalność badania istnienia, ważności i wadliwości stosunku podstawowego (art. 17 pr. wekslowego), przy czym niedopuszczalność ta nie zależy od woli pozwanego. A zatem zgłoszenie przez niego zarzutów w warunkach nieprzewidzianych przez normę prawną nie pozwala na ich rozpoznanie. Abstrakcyjność ma zatem charakter obiektywny. Rozróżnić jednak należy dwie sytuacje, kiedy przepisy prawa wekslowego przewidują możliwość badania stosunku podstawowego.

W przypadku weksla zupełnego w chwili wystawienia podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego dopuszczalne jest wyjątkowo wówczas, gdy weksel nadal znajduje się w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela, bądź gdy nabywca działał świadomie na niekorzyść dłużnika. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 16 i k. 46;

T. Borkowski Prawo wekslowe w praktyce k. 27) Abstrakcyjność weksla doznaje dalszego osłabienia w przypadku weksla niepełnego w chwili wystawienia - weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego. Taki też weksel został wystawiony w niniejszej sprawie. To osłabienie wyraża się w możliwości analizowania stanów faktycznych wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Możliwość wysuwania przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 prawa wekslowego. Stanowi on, że jeżeli weksel, niepełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 52) S. to podziela orzecznictwo. W wyroku z dnia 18 listopada 1970 r. I PR 407/70 Sąd Najwyższy stwierdził, że „weksel gwarancyjny nie jest wekslem abstrakcyjnym, lecz wekslem gwarantującym wykonanie zobowiązania, w więc „kauzalnym”.” Podobnie w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 listopada 1993 r. w sprawie Acr 607/93 opubl. w OSAiSN nr 11-12/1994 poz. 58, stwierdził Sąd Apelacyjny w Katowicach: „nie ulega wątpliwości, że zobowiązanie wekslowe ma charakter abstrakcyjny, czyli jego charakter ulega osłabieniu w przypadku weksla niepełnego. Sytuacja prawna dłużnika z weksla niepełnego w chwili wystawienia kształtuje się różnie w zależności od tego, kto jest wierzycielem wekslowym. Jeżeli posiadaczem weksla jest pierwszy wierzyciel, wiąże go porozumienie zawarte z dłużnikiem, którego treść w niniejszej sprawie odzwierciedla złożona do akt deklaracja wekslowa. Podpisanie i wręczenie weksla in blanco oparte jest bowiem na zaufaniu do odbiorcy, który powinien wypełnić dokument zgodnie z zawartym porozumieniem. Uzasadnia to obronę wystawcy weksla, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem.” Skoro zatem ustawodawca przesądził o dopuszczalności badania treści stosunku podstawowego w przypadku dochodzenia przez pierwszego wierzyciela należności z weksla in blanco przeciwko jego wystawcy, powstaje pytanie czy dopuszczalne jest badanie tego stosunku z urzędu. W przekonaniu sądu odpowiedź jest twierdząca. Abstrakcyjność bowiem nie wyraża się w tym, że tylko od woli dłużnika (podniesienia przez niego zarzutu) zależy możliwość badania stosunku podstawowego. Jak to zaznaczono wyżej, ze stanowiska doktryny i orzecznictwa wynika, że abstrakcyjność wyraża się w niedopuszczalności badania stosunku podstawowego i jest niezależna od woli dłużnika. O tej dopuszczalności lub jej braku, w odniesieniu do konkretnego rodzaju weksla i uczestnika stosunku wekslowego, decyduje sam ustawodawca. Podyktowane to jest koniecznością zapewnienia obiegu weksla. A zatem w sytuacji, gdy ustawodawca dopuszcza możliwość badania stosunku podstawowego kwestia czy badanie to nastąpić ma na zarzut czy też przez sąd z urzędu nie jest zagadnieniem odnoszącym się do abstrakcyjności weksla, ale do zakresu stosowania zasady kontrydiktoryjności. Istotnie ustawodawca w art. 10 prawa wekslowego operuje sformulowaniem „zarzut”. Samo to sformułowanie nie przesądza jednak o tym, że rozpatrywanie stosunku podstawowego może nastąpić tylko na zarzut dłużnika. Przede wszystkim nie zostało ono użyte w ujęciu ścisłym. Zarzut sensu stricto to uprawnienie do odmowy spełnienia żądania o charakterze prawnokształtującym. Takim zarzutem może być np. zarzut przedawnienia czy zarzut potracenia. Nie ma wątpliwości, że podniesienie takiego zależy wyłącznie od woli dłużnika i nie może być on zastępowany przez działanie sądu z urzędu. W ocenie Sądu możliwość podniesienia zarzutu, iż weksel został wystawiony niezgodnie z porozumieniem, nie stanowi zarzutu sensu stricto. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 stycznia 2001 r. II CKN 25/00, OSNC 2001/7-8/117, wskazując, że „należy podkreślić, że (w treści art. 10 pr. wekslowego) nie chodzi o zarzut w ścisłym tego słowa znaczeniu, tj. o uprawnienie do odmowy spełnienia żądanego świadczenia, mimo powstania zobowiązania uzasadniającego to świadczenie, lecz o zarzut w szerokim tego słowa znaczeniu, tj. o powołanie się jedynie na fakt niepowstania zobowiązania o treści wyrażonej w wekslu. W obowiązującym prawie polskim trudno znaleźć podstawy dla przyznania w rozpatrywanej sytuacji osobie, która wręczyła weksel in blanco, zarzutu w ścisłym tego słowa znaczeniu. Nie ma potrzeby konstruowania takiego zarzutu nawet dla objaśnienia przewidzianej w art. 10 prawa wekslowego ochrony osób trzecich”. Skoro sformułowanie użyte przez ustawodawcę stanowi zatem jedynie o dopuszczeniu przez ustawodawcę możliwości powołania się na konkretne fakty lub zarzuty sensu stricto, wynikające ze stosunku podstawowego, nie przewiduje zaś uprawnienia prawnokształtującego to nie wydaje się, aby taka możliwość zastrzeżona była dla samego tylko dłużnika. Trzeba zauważyć, że przepis ten ujęty jest w sposób negatywny. Ogranicza się bowiem do unormowania kwestii zarzutów, jakie wystawca weksla in blanco może przeciwstawić nabywcy, który otrzymał od remitenta weksel wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 51). Wskazuje zatem na niemożność zasłaniania się zarzutem, że nie zastosowano się do porozumienia,

wobec nabywcy wypełnionego weksla in blanco, chyba że nabywca ten nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Przepis ten nie reguluje natomiast w sposób pozytywny sytuacji prawnej dłużnika wekslowego w sytuacji, gdy posiadaczem weksla jest pierwszy wierzyciel, albo jeżeli posiadacz nabył niewypełniony jeszcze weksel. Takiego dłużnika nie ogranicza wówczas treść art. 10 prawa wekslowego. Stanowisko takie zajmowała orzecznictwo już w okresie międzywojennym (orzeczenie SN z dnia 10 czerwca 1932 r., C 1/32 OSP 1933, poz. 51 nabywca wekslu niewypełnionego, który następnie weksel wypełnił, nie może zasłaniać się dobrą wiarą wobec zarzutu, że weksel wypełnił wbrew umowie między dłużnikiem wekslowym i swym poprzednikiem). Również doktryna stoi na stanowisku, że ten kto nabywa weksel in blanco nie może korzystać z ułatwień, jakie prawo przewiduje dla obrotu wekslowego (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 51). W świetle tej argumentacji, nie można twierdzić, że art. 10 prawa wekslowego wymaga, aby badanie stosunku podstawowego następowało tylko na zarzut dłużnika. Treść przepisu nie wprowadza ograniczeń w tym względzie. Przepis ten wyznacza zakres badania materialnej podstawy weksla, wskazując okoliczności, w których jest ono wykluczone. Jednocześnie nie używa sformułowania zarzutu w ujęciu ścisłym. W niniejszych sprawach powód dochodzi zapłaty z weksla, który wystawiony został przez pozwanego jako weksel in blanco. W świetle powyższego wyводу brak przeszkód, aby z urzędu uwzględnić powołaną przez powoda dla uzasadnienia pozwu, choćby tylko fakultatywnie treść umowy pożyczki. Sąd nie narusza bowiem treści art. 10 prawa wekslowego, bowiem nie uwzględnia stosunku podstawowego wobec nabywcy w dobrej wierze weksla wypełnionego, ale wobec pierwszego wierzyciela, który wypełnił weksel in blanco. Ten zaś kto wypełnia weksel in blanco nie może korzystać z ułatwień, jakie prawo przewiduje dla obrotu wekslowego. Abstrakcyjność weksla ma co prawda wpływ na rozkład ciężaru dowodu. Ten kto to dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy, musi tylko przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta, nie musi zatem wykazywać podstawy zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. To na dłużniku wekslowym spoczywa ciężar udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (orzeczenie SN z dnia 24 października 1962 r., OSNCP 1962, poz. 27). Jednak jak przewiduje art. 232 k.p.c. sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę. Sąd w niniejszej sprawie nie nakłada na powoda obowiązku wykazania podstawy weksla. Kontrola weksla w świetle treści stosunku podstawowego nabiera jeszcze większego znaczenia w sprawach z udziałem konsumenta. A zwłaszcza w sytuacji możliwej do stwierdzenia na podstawie samej treści pozwu niezgodności między wysokością roszczenia wekslowego a wiarygodnością ze stosunku podstawowego spowodowanej zastosowaniem klauzul abuzywnych. Należy bowiem zauważyć, że pominięcie takiej kontroli może prowadzić do akceptowania przez sąd działań nawet rażąco naruszających prawa konsumenta jak np. zaliczenie do sumy wekslowej odsetek w wysokości przekraczającej 4 – krotność kredytu lombardowego NBP, np. 1 % dziennie, czy rażąco zawyżonych kosztów działań monitujących i windykacyjnych. Podkreślić należy, że orzecznictwo europejskie stoi obecnie na stanowisku, że sąd powinien z urzędu uwzględnić abuzywność klauzuli umownej.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. wydanym w sprawie C-176/17 w sprawie przeciwko (...) S.A. sąd ma obowiązek badać **z urzędu** czy postanowienia stosowane w umowach zawieranych z konsumentami nie stanowią nieuczciwych warunków umownych, tak, by nie mogły one wywołać wiążącego skutku wobec konsumenta. Wymogi te dotyczą także postępowania nakazowego, co oznacza, że jeśli Sąd rozpoznający spór weryfikuje tylko prawidłowość weksla, ale nie odnosi się do samej umowy (zabezpieczonej tym wekslem), to warunki ochrony praw konsumentów nie są spełnione.

W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C- 397/11, w pkt. 27 i 28 Trybunał podnosi, że „z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 EWG w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, i czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejącej między konsumentem a przedsiębiorcą” (podobnie (...) w sprawie C 618-10 pkt. 42-44. (źródło (...))

W przedmiotowej sprawie nie było podstaw, aby kwestionować formalną poprawność wypełnienia weksla in blanco.

Zgodnie z art. 3 ust. 1. Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających

z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Ust. 2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególnie warunek były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej. Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim. Ust. 3. Załącznik zawiera przykładowy i niewyczerpujący wykaz warunków, które mogą być uznane za nieuczciwe. (Przykładowo pkt e - nałożenie na konsumenta obowiązku wniesienia rażąco wysokiego odszkodowania w razie niewykonania przez niego zobowiązań). Zgodnie z art. 6 ust 1. Ww. Dyrektywy Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Brak inkorporowania ww. dyrektywy do polskiego prawa w całości lub części ma skutek jedynie taki, że dyrektywa stosowana jest bezpośrednio i ma prymat nad porządkiem krajowym. W rezultacie fakt uzupełnienia weksła in blanco w zakresie, w jakim kwota należności wekslowej wyliczona jest w oparciu o nieuczciwe warunki umowne podlega kontroli Sądu niezależnie od faktu, czy zostały złożone zarzuty od nakazu zapłaty czy też nie. Podkreślenia wymaga, że takowe stanowisko wyraził Trybunał Sprawiedliwości w wyrokach z dnia 27 czerwca 2000 r. w połączonych sprawach (...) SA przeciwko R. M. Q. (C-240/98) i (...) SA przeciwko J. S. A. P. (C-241/98), J. C. B. (C-242/98), M. B. (2) (C-243/98) i E. F. (C-244/98). Trybunał stanowisko wyraził następnie w wyroku z dnia 14 czerwca 2012r. w sprawie o sygn. C 618/10, w którym wskazał, że Dyrektywę Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się ona przepisom państwa członkowskiego takim jak będące przedmiotem sprawy przed sądem krajowym, które nie zezwalają sądowi krajowemu rozpatrującemu pozew o nakaz zapłaty na dokonanie oceny z urzędu, ab limine litis ani na żadnym innym etapie postępowania – mimo że dysponuje on niezbędnymi w tym celu wszelkimi elementami prawnymi i faktycznymi – nieuczciwego charakteru warunku dotyczącego odsetek za zwłokę znajdującego się w umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem, w braku sprzeciwu wniesionego przez tego ostatniego.

W przedmiotowej sprawie podkreślić należy, że odpowiedzialność pozwanej względem powoda wynika z art. 3 ust. 1. ustawy o kredycie konsumenckim, z dnia 12 maja 2011 r. (Dz.U.2011.126.715), w której przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, w zw. z art. 720 k.c., z którego wynika obowiązek zwrotu przez pożyczkobiorcę otrzymanych sum. Z uwzględnieniem zastrzeżeń wynikających z przepisów wyżej wskazanych strony mogą, zgodnie z brzmieniem art. 3531 k.c., ułożyć stosunek prawny według swojego uznania. Ustalając, że pozwana nie zwróciła całej kwoty wynikającej z umowy pożyczki pieniężnej, obowiązek zwrotu zadłużenia nie budzi wątpliwości co do zasady. Jak wynika z przepisu art. 5 pkt 8 ustawy o kredycie konsumenckim, całkowita kwota do zapłaty przez konsumenta stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu. Z kolei w pkt 6 tego artykułu wskazano, że całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności: odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Uwzględniając powyższe, obowiązek zwrotu przez pozwaną kwoty pożyczki, wynikający wprost z przepisu art. 720 k.c. nie budzi zastrzeżeń co do zasady. Sąd uznał jednak żądanie pozwu jako nazbyt wygórowane. Jak wynika z dokumentów załączonych w sprawie powód nie tylko domagał się zwrotu przez pozwaną kwoty zaciągniętej pożyczki (9.000 zł), ale także określonej w łączącej ich umowie opłaty przygotowawczej, wynagrodzenia prowizyjnego oraz wynagrodzenia z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy „Twojego pakietu”. Jako że pozwana nie dokonała spłaty na rzecz powoda z tytułu zadłużenia powstałego w konsekwencji niewywiązania się z zawartej z powodem umowy, obowiązek zwrotu udzielonej jej kwoty pożyczki nie budzi wątpliwości co do zasady. Takowych wątpliwości

Sądu nie budzi również obowiązek uiszczenia przez pozwaną opłaty przygotowawczej, która określona została na 129 zł. Na uwzględnienie nie zasługiwało zaś żądanie pozwu w zakresie odnoszącym się do kosztów z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego oraz wynagrodzenia z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy „Twojego pakietu”. Powód w żaden sposób nie udowodnił bowiem zasadności roszczenia w tym zakresie. Wskazać należy, że nie sposób przyjąć, że pozwana wyraziła zgodę na wskazaną prowizję oraz dodatkowe wynagrodzenie powoda. Przedłożona do akt umowa zawarta z wierzycielem została wprawdzie przez pozwaną podpisana, jednakże koszty te, których poniesienie przez pozwaną stanowiło warunek niezbędny do zawarcia umowy pożyczki, doprowadziło do obciążenia ją - jako konsumenta – dodatkowymi sankcjami, na które musiała przystać, chcąc otrzymać pożyczkę. Z tego względu brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwana samowolnie i nieprzymuszenie godziła się z tymi – jakże niekorzystnymi dla niej – warunkami umowy

Sąd zakwestionował zatem prawo powódki do pobierania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 7.571,00 zł za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 1.300 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne w wysokości 3.888 zł. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żądanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.).

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmowały się też ostatnio inne Sądy powszechne i tak m.in. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w sprawie II Ca 794/19 oraz II Ca 793/19 w którym podzielił stanowisko tut. Sądu, a także Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawach VIII Ca 563/17, który w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. który także podzielił stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współzycia społecznego i przepisami regulującymi kwestie odsetek maksymalnych. Sąd, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr 739471), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że omawiana opłata pozostaje oderwana od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy.

W ocenie tutejszego Sądu wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczzonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych. Dlatego też zakwestionować należy zapis umowny stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. Twojego pakietu, polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 21 k.c. oraz art. 385 § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 7.571 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów określenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. Twojego Pakietu, polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 1.300 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wynagrodzenia. Nadto pozwana nie zgodziła się na taką usługę i poniesienie za nią kwoty 1.300 zł, gdyż nie została o tym poinformowana przy zawieraniu umowy.

To, że suma wszystkich pozaodsetkowych kosztów kredytu nie przekracza ograniczenia, jakie ustawodawca ustanowił w art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 993 z późn. zm.) nie oznacza, że nie można uznać wartości składnika pozaodsetkowych kosztów kredytu za wygórowaną w sposób nieuzasadniony.

Na pozaodsetkowe koszty kredytu może składać się wiele elementów, a więc opłaty, prowizje, podatki, marże i koszty usług dodatkowych, co wynika z art. 5 ust. 6 i 6a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 993 z późn. zm.).

Ustawowe ograniczenie łącznej wielkości tego rodzaju obciążeń konsumenta nie odbiera Sądowi możliwości (ani nie zwalnia go od obowiązku jako że sprawa dotyczy obrotu konsumenckiego) dokonania oceny, czy postanowienie umowne określające obowiązek zapłaty każdego z tych składników z osobna nie stanowi klauzuli abuzywnej w rozumieniu art. 3851 § 1 k.c. Ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, skutkujące rażącym naruszeniem jego interesów, może być efektem - jak w sprawie niniejszej - określenia wysokości jednego ze składników kosztów pozaodsetkowych w sposób radykalnie nieadekwatny do wzajemnych świadczeń przedsiębiorcy czy ponoszonych przez niego kosztów, prowadząc w rezultacie do istotnego naruszenia równowagi kontraktowej z pokrzywdzeniem konsumenta. Limitowanie przez ustawę rozmiaru całości obciążeń konsumenta z tytułu kosztów pozaodsetkowych kredytu nie może być interpretowane jako uprawnienie pożyczkodawcy do dowolnego określania wielkości poszczególnych składników tych kosztów - bez uwzględnienia treści art. 3851 § 1 k.c. - o ile tylko ich suma nie przekroczy granicy określonej przez ustawodawcę.

Podkreślić trzeba, że przedsiębiorcę udzielającego kredytu konsumenckiego czy też pożyczki wiąże zarówno art. 3851 § 1 k.c., jak i art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 993 z późn. zm.), co oznacza, że musi on mieć na uwadze zarówno to, by do umowy zawartej z konsumentem nie wprowadzać postanowień określających zobowiązania kontrahenta w sposób, który pozwalałby je uznać za klauzule niedozwolone, jak i dbać o to, by suma kosztów pozaodsetkowych nie wykroczyła poza ich maksymalną wysokość określoną ustawą. W konsekwencji należy przyjąć, iż przepis art. 36a u.k.k. nie wyłącza ochrony konsumenta, jaką w stosunkach z przedsiębiorcą gwarantuje mu art. 3851 § 1 k.c. Przepis art. 36a u.k.k. nie eliminuje więc możliwości kontroli postanowień wzorca umowy, które odnoszą się do określonych w nim kosztów, pod kątem skuteczności ich inkorporacji do stosunku prawnego oraz pod względem ich abuzywności (por. T. Czech w M. Pr. Bank.2016.2.52). Wprowadzenie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego oznacza więc tylko tyle, że w razie ustalenia

tych kosztów przez kredytodawcę w wysokości przekraczającej maksymalne wartości ustalone na podstawie art. 36a § 1 i 2 u.k.k., konsument będzie zobowiązany do zapłaty kwoty odpowiadającej tym maksymalnym wartościom.

Jak już wyżej wskazano wątpliwości Sądu dotyczyły postanowienia w zakresie wynagrodzenia w kwocie 7.571 zł z tytułu przyznania pożyczkobiorcy za pakiet dodatkowy - (za czasowe prolongowanie terminu spłaty), rozłożonego na raty i spłacanego przez pożyczkobiorcę wraz z pożyczką oraz wynagrodzenia prowizyjnego.

Przede wszystkim powód nie wykazał aby treść i wysokość ww. świadczeń była indywidualnie uzgodniona z pozwaną. Wprawdzie w treści umowy znajduje się zapis, że pakiet ten został przyznany na wniosek pożyczkodawcy, jednakże nie wynika z niego jednoznacznie czy pozwana złożyła odrębny wniosek w tym zakresie, czy złożenie wniosku o pożyczkę jest równoznaczne z wnioskiem o przyznanie pakietu dodatkowego. Tym bardziej, że w postanowieniach regulujących kwestię tego pakietu znajduje się sformułowanie, z którego wynika, że w związku z decyzją pożyczkobiorcy wyrażona we wniosku, w związku z realizacją umowy, pożyczkobiorcy będą przysługiwały dodatkowe uprawnienia w ramach tego pakietu.

W ocenie Sądu, fakultatywny charakter tego elementu umowy był pozorny ponieważ we wzorcu umowy z góry przewidziano, że pożyczkobiorca wnioskuje o udzielenie pakietu, a nic nie wskazuje, by pozwana została należycie poinformowana o jego istocie i kosztach. Powód nie wskazał też, czym się kierował obliczając kwoty wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za Twój Pakiet, a również w ocenie Sądu ich wysokość w zestawieniu z tym, co powód w zamian oferuje jest rażąco wygórowana.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2 1 k.c. oraz art. 3851 § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powódki za uzasadnione jedynie w wysokości 6.200,26 zł, na którą składały się następujące kwoty: niezwrócony w części kapitał pożyczki, niezapłacone odsetki umowne (kapitałowe), nieuiszczone części opłaty przygotowawczej, pomniejszone o dokonane przez pozwaną wpłaty (9000 zł plus 129 zł plus 3.888 zł = 13.017 zł minus 6.863 zł - łączna suma wpłat = 6.154 zł powiększona o kwotę należnych odsetek wynikających z karty klienta tj. 46,26 zł = 6.200,26 zł

Ze względu na częściowe cofnięcie pozwu i zrzeczenie się roszczenia na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. i art. 203 § 1 i 4 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie w zakresie kwoty 912 zł (pkt 2 wyroku).

Odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty w punkcie 1 sentencji wyroku, jak i od kwot uiszczonych w toku sprawy (do dnia ich zapłaty), zasądzono od dnia następnego po terminie płatności weksla na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c. zgodnie z ostatecznym żądaniem doprecyzowanym w piśmie z dnia 12.12. 2019 r.

W pozostałym zakresie powództwo jako niezasadne oddalił pkt 4.

O kosztach procesu w punkcie 5 sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Pozwana przegrała sprawę w 35 %, przy uwzględnieniu również kwot uiszczonych przez pozwaną w trakcie procesu.

Powódka poniosła koszty procesu w kwocie 3.917 zł (3.600+17+300) z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego – 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 3.600,00 zł (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 ze zm.). Finalnie należał jej się zatem od pozwanej zwrot kwoty 1.370,95 zł. Pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu.

Z uwagi na to, że strona powodowa uiszczyła dodatkowo 6 zł tytułem opłaty Sąd zakazał zwrócić powodowi nadpłaconą część opłaty.

Sędzia SR Agata Anna Borucka